

РОЗДІЛ 1. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, КОНТРОЛЬ, АУДИТ

АКІМОВА НАТАЛІЯ, к.е.н., професор кафедри обліку, аудиту та оподаткування

НАУМОВА ТЕТЯНА, к.е.н., доцент кафедри обліку, аудиту та оподаткування
Державний біотехнологічний університет, м Харків

ТЕОРЕТИЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ ФОРМУВАННЯ МОДЕЛІ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ОБЛІКОВО-ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ

Процес прийняття виробничих та управлінських рішень має супроводжуватися аналізом інформації про облікові та податкові показники підприємства. Найбільш повна та доступна для використання при прийнятті управлінських рішень інформація формується у системах фінансового, управлінського та податкового обліку підприємства. Обліково-податкова інформація має задовольняти конкретним потребам управління залежно від рівня та характеру прийнятого рішення. З метою найбільш ефективного використання інформаційних ресурсів та задоволення потреб зацікавлених користувачів в інформації повинна удосконалюватися система інформаційних зв'язків усередині підприємства, проводиться інформаційне забезпечення податкового планування, своєчасне та повне нарахування та перерахування встановлених державою податків і зборів.

Обліково-аналітичне забезпечення займає важливе місце у системі прийняття управлінських рішень. Ефективність управління податковими зобов'язаннями, податковими доходами, витратами та податковими ризиками будь-якого підприємства значною мірою залежить від якості інформації, що формується в рамках її обліково-аналітичної системи [1].

Застосування методу моделювання до дослідження системи бухгалтерського обліку полягає у відображенні послідовності етапів перетворення облікової інформації від загальної концептуальної моделі до алгоритмічної моделі, що дозволяє розрахувати оптимальний з економічної точки зору результат облікового процесу. Отже, бухгалтерське моделювання дозволяє з безлічі можливих варіантів вибрати оптимальну модель організації облікового процесу відповідно до масштабу та особливостей фінансово-господарської діяльності підприємства [2, с. 199].

В даний час моделі інформаційної обліково-податкової системи знаходяться на стадії розробки та внесення постійних коректив. Це пов'язано насамперед з тим, що постійні зміни облікового та податкового законодавства призводять до необхідності вносити корективи до існуючої інформаційної моделі та адаптувати її під нові вимоги обліково-податкової системи.

Основною метою побудови моделі інформаційної обліково-податкової системи є забезпечення ефективності функціонування системи контролю для підприємства. Тому мають створюватися організаційні умови для розвитку та

взаємопроникнення методів планування, фінансового та податкового обліку, контролю, а також різних видів аналізу – фінансового, управлінського та податкового.

На підприємстві має формуватися повна та достовірна інформація про його діяльність, про суми нарахованих та сплачених податків. Інформація повинна надаватися з метою контролю над дотриманням законодавства. Цьому сприяє координація роботи обліково-податкового апарату підприємства.

У зарубіжній та вітчизняній практиці прийнято розділяти потоки облікової інформації на фінансову (призначену для зовнішніх користувачів), управлінську (необхідну для прийняття керівництвом компанії управлінських рішень щодо поточного та перспективного напрямів діяльності підприємства) та податкову (для податкових органів).

Відокремленням податкового обліку із системи бухгалтерського обліку вітчизняна система обліку забезпечила дотримання насамперед державних інтересів, віддавши на рішення керівникам та власникам підприємств та організацій питання структури та принципів побудови облікової системи загалом.

Взаємопроникнення інформації з підсистеми в підсистему забезпечує цілісність бухгалтерського та податкового обліку та підтверджує дотримання принципів їх функціонування. Підсистема управлінського та виробничого обліку, будучи частиною обліково-податкової системи, не є частиною бухгалтерського обліку. Це зумовлено тим, що з об'єктивних причин бухгалтерський облік неспроможна охопити деяких явищ господарського життя підприємства міста і умовних фактів господарської діяльності, які, тим щонайменше, безпосередньо впливають процес прийняття управлінських рішень. Інформація, що отримується на перетині систем податкового, фінансового та частини управлінського обліку, є зоною підвищеного контролю, оскільки інформація, що формалізується в цих зонах, становить найбільший інтерес для всіх категорій зацікавлених користувачів. Бізнес-процеси, що відбуваються в зоні перетину податкового обліку та управлінського обліку, не є предметом безпосередньої уваги зовнішніх користувачів, оскільки передбачається, що функціонування підсистем та результати їхньої взаємодії в цілому контролюються системою внутрішнього контролю підприємства планування.

У рамках інформаційної обліково-податкової системи відбувається поділ потоків облікової інформації на фінансову, управлінську та податкову. Пов'язано це, насамперед із наявністю кількох категорій споживачів інформації (органи статистики, податкові органи, кредитори, керівництво), мають різні цілі, отже, які потребують різному обсязі, термінах і змістом наданої інформації.

Загальною інформаційною базою складання реєстрів фінансового, управлінського і податкового обліку є первинний документ бухгалтерського обліку. У фінансових, управлінських та податкових реєстрах дана інформація групується з різних підстав відповідно до завдань кожного виду обліку.

Найважливішою складовою процесу моделювання обліково-податкової системи є оцінка ефективності проведення аналізу сум податків і зборів, що підлягають сплаті. Відсутність критеріально-понятійного апарату податкового аналізу в системі управління оподаткуванням, нерозробленість теоретичної та методичної бази, недосконалість методичних основ концепції аналізу та інструментарію оцінки не дозволяють більшості економічних суб'єктів створювати модель інформаційної обліково-податкової системи у своїх підприємствах.

Пропонована модель побудови інформаційної обліково-податкової системи показано на рис. 1.

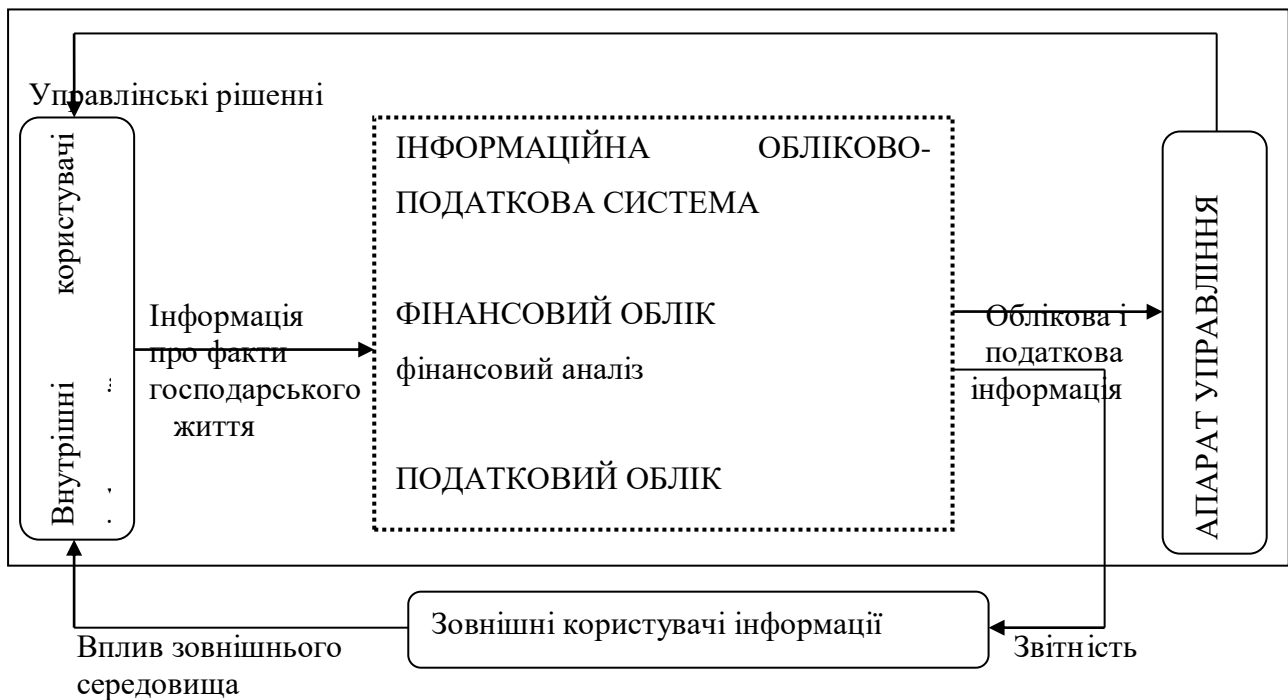

Рис. 1 Модель інформаційної обліково-податкової системи та її взаємозв'язки з зовнішнім середовищем

Таким чином, для підвищення ефективності господарської діяльності на підприємстві має бути вибудовано модель обліково-податкової системи та визначено структуру інформаційних потоків у ній.

Список використаних джерел:

1. Беляєва Л., Пеняк Ю., Карпова А. Організаційно-інформаційна модель обліково-аналітичного забезпечення розрахунків за податками. *Економіка та суспільство*. 2022. №43. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-43-14>
2. Акімова, Н., Наумова, Т., Азадєн, А., Козуб, В., & Козуб, С. Моделі формування обліково-аналітичної системи фінансової та управлінської звітності на основі інформаційної платформи МСФЗ. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2022. №6(47). С.198–217. <https://doi.org/10.55643/fcaptp.6.47.2022.3867>

